

Oborové skupiny

číslo 6/zima 2013

Podpora provázanosti Národní soustavy kvalifikací s počátečním vzděláváním

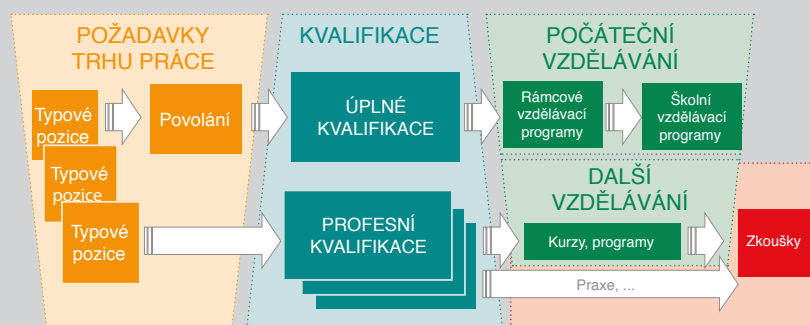
Zpravodaj oborových skupin se v tomto vydání věnuje jedinému úkolu, do jehož řešení se v průběhu roku 2013 postupně zapojily všechny oborové skupiny. Je to úkol zaměřený na podporu provázanosti **Národní soustavy kvalifikací** s počátečním vzděláváním. Čtyři různé pohledy by měly přiblížit význam řešení úkolu pro další vývoj české vzdělávací soustavy i některé praktické aspekty zvoleného přístupu.

Souvislosti a význam úkolu

Národní soustava kvalifikací (NSK) je ze zákona registrem všech úplných profesních kvalifikací (ÚPK) a profesních kvalifikací (PK) potvrzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území České republiky.

Od roku 2005 je vytvářena jako rámec kvalifikací s osmi úrovněmi, který významně ovlivňuje výstupy počátečního i dalšího vzdělávání.

Vliv NSK na vzdělávání v České republice vyjadřuje toto známé schéma:

V počátečním vzdělávání je NSK východiskem pro vymezování struktury a obsahu oborů vzdělání prostřednictvím ÚPK a jejich skládáním z PK. Standardy ÚPK aktuálně ovlivňují příslušné rámcové vzdělávací programy, standardy PK jsou podporovány, doporučovány a využívány jako jeden z možných zdrojů informací pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Všechny uvedené funkce se plně rozvinou po základním naplnění NSK, tedy po roce 2015.

NSK má ambici i předpoklady stát se základním systémovým zdrojem informací pro vzdělávací obsah, který bude v České republice komplexně reflektovat a transformovat potřeby zaměstnavatelů do předpokládaných výstupů počátečního vzdělávání.

Vytváření podmínek pro naplnění popsaného cíle měl v roce 2013 významně napomoci právě úkol zaměřený na podporu provázanosti NSK s počátečním vzděláváním. Všem, kteří se do řešení úkolu zapojili, patří poděkování.

Jan Peška

Organizace a výstupy řešení úkolu

Cílem bylo vytvořit vizi uspořádání kvalifikačního a vzdělávacího systému v jednotlivých sektorech tak, aby byla přijatelná pro vzdělavatele i zaměstnavatele. Tomu odpovídalo celkové organizační nastavení.

Za vytváření dohodnutých podkladů i za organizaci činnosti na sektorové úrovni odpovídali odborní garanti NÚV. Vlastní práce – diskuse, dopracovávání a změny vstupních návrhů – se uskutečňovaly v pracovních skupinách pro ÚPK. Do pracovních skupin byli nominováni zástupci vzdělavatelů z oborových skupin a zástupci zaměstnavatelů z příslušných sektorových rad. Postup zapojování oborových skupin a sektorových rad do řešení úkolu zachycuje schéma:

Oborové skupiny a sektorové rady

Fáze zapojení	Počet oborových skupin	Počet sektorových rad
pilotáž	3	3
Zahájení aktivit / Pracovní jednání	duben/23. 4. 2013	
vlna A	9	14
Zahájení aktivit / Pracovní jednání	květen/12. 5. 2013	
vlna B	10	11 (8 poprvé)
Zahájení aktivit / Pracovní jednání		červen/3. 9. 2013

Hlavními výstupy pro každý sektor reprezentovaný oborovou skupinou jsou:

- **Celkový rozbor sektoru**
Má podobu tabulky s přehledem navrhovaných jednotek práce, profesních kvalifikací a oborů vzdělání v sektoru.
- **Přehled navržených úplných profesních kvalifikací**
Výstupem je tabulka, která obsahuje výčet úplných profesních kvalifikací pro celou skupinu oborů/sektor.
- **Návrh nových profesních kvalifikací**
Je zpracován jako soubor rodných listů profesních kvalifikací navrhovaných do plánu tvorby standardů PK pro rok 2014 v sektorových radách.
- **Kvalifikační standardy úplných profesních kvalifikací**
V tomto případě jsou výstupem pracovní verze, protože ne všechny standardy ze sestav pro ÚPK jsou již schváleny. Pracovní verze však nebude problém dopracovat.

Výstupy činnosti pracovních skupin budou po dokončení procesu projednávání v sektorových radách a následně i v oborových skupinách zkompletovány a předány k dalšímu využití MŠMT.

Miroslav Kadlec

Vznik a vývoj vizí uspořádání v jednotlivých sektorech

Na konci roku 2013 jsou zpracovány návrhy struktur propojení NSK s počátečním vzděláváním v jednotlivých odvětvích, které zohledňují požadavky a potřeby vzdělavatelů i zaměstnavatelů. Ty se pak promítnou v revizích do rámcových vzdělávacích programů a přispějí tím ke zkvalitnění počátečního odborného vzdělávání.

Kdo a jak se na těchto návrzích podílel a jaký byl postup prací při tomto úkolu?

- Klíčovým subjektem řešení úkolu byl Národní ústav pro vzdělávání a na realizaci se podíleli zejména odborní garanti, kteří koordinovali práci v jednotlivých sektorech; dále zástupci oborových skupin a zástupci sektorových rad. Všem plánovaným aktivitám předcházelo pilotní ověřování ve třech sektorech. To bylo zahájeno v únoru 2013.
- První pracovní verze „vizí“, tedy vstupních návrhů sestav *Národní soustava povolání (NSP) – Národní soustava kvalifikací (NSK) – soustava oborů vzdělání* bylo možné v pilotních sektorech konzultovat již v průběhu dubna 2013. Vize byly zpracovány formou tabulky s popisem jednotlivých atributů znázorňujících vzájemné vazby.
- V každém sektoru probíhala nejdříve analýza situace na trhu práce, tzn. posouzení struktury jednotek práce v NSP. Ve vazbě na tuto strukturu byla navržena struktura kvalifikací v NSK, tzn. úplné profesní kvalifikace a profesní kvalifikace, a to v souladu s připravenou metodikou a se zřetelem na účelnost a smysluplnou uplatnitelnost kvalifikací v oblasti počátečního i dalšího vzdělávání.
- V návaznosti na provedenou vstupní analýzu vznikly návrhy struktur, které byly konzultovány ve skupině podílející se na řízení koncepce a metodiky řešení úkolu v NÚV. Na základě podnětů byly návrhy v pilotních sektorech upraveny a postupně představeny odborným garantům jako ověřený podklad pro realizaci v dalších sektorech.

- Pro další fázi řešení byly ustaveny pracovní skupiny, které dle zadání pracovaly na návrhu struktury vzájemného propojení NSP, NSK a soustavy oborů vzdělání.
- Po metodickém posouzení v NÚV byly návrhy prezentovány a diskutovány v sektorových radách a staly se podkladem pro identifikování struktury úplných profesních kvalifikací a profesních kvalifikací využitelných jak z pohledu vazby na počáteční vzdělávání, tak pro potřeby dalšího vzdělávání.

Zorka Husová

Metodika řešení úkolu a její vývoj

Hlavním metodickým problémem provázání NSK s počátečním vzděláváním bylo nastavení úplných profesních kvalifikací (ÚPK), které by měly být předobrazem oborů vzdělání. Dosud byly pojety jako ekvivalenty povolání z Národní soustavy povolání, ale postupující atomizace povolání měla za následek vznik čím dál užších ÚPK. To by vedlo k příliš úzkým oborům vzdělání, což je vzhledem k žádoucí flexibilitě absolventů nežádoucí.

Nové metodické nastavení ÚPK je založeno na seskupování profesních kvalifikací příbuzných z hlediska odborných znalostí a kompetencí a obsahujících určitý společný odborný základ, který by se mohl stát odborným základem i pro odpovídající obor vzdělání. Na tento odborný základ navazují další kompetence jednotlivých profesních kvalifikací, aby držitel ÚPK (a tedy i absolvent oboru vzdělání) byl připravený začít vykonávat alespoň nej-

běžnější činnosti určitého povolání. Podmínkou je pochopitelně také vzdělavatelnost celého souboru kompetencí v počátečním vzdělávání.

Je zřejmé, že jádrem práce na vytváření takto pojatých ÚPK byl důkladný a systematický rozbor profesních jednotek (povolání, typových pozic, profesních kvalifikací) v jednotlivých sektorech z hlediska úplnosti a vzájemné příbuznosti. Na tuto analytickou činnost navazovala činnost syntetická, jejímž výsledkem už jsou návrhy sestav profesních kvalifikací pro jednotlivé ÚPK a kvalifikační standardy těchto ÚPK.

Sekundárním výstupem je identifikace chybějících profesních kvalifikací jako podnětů pro plán další tvorby profesních kvalifikací.

Jiří Strádal